

ОБҐРУНТУВАННЯ

**щодо схвалення проєкту рішення НКРЕКП, що має ознаки регуляторного акту,
- постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Методики формування,
розрахунку та встановлення тарифів на електричну та (або) теплову енергію,
що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та
когенераційних установках»**

В умовах протистояння України російському вторгненню генеруючі підприємства зіштовхнулися з проблемою дефіциту вугілля, що зумовлено нехваткою вугілля вітчизняного видобутку та неможливості доставки імпортованого вугілля морськими шляхами. Альтернативним варіантом доставки імпортованого вугілля є постачання вугілля до західних кордонів України залізничним сполученням територією Європи. До НКРЕКП надійшли звернення ліцензіатів з описом зазначеного питання та з пропозиціями внесення змін до Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на електричну та (або) теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках.

На разі одним із головних завдань в країні на сьогодні є посилення енергетичної безпеки країни та раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів.

Слід наголосити, що Україна досягла значного прогресу у виконанні державою зобов'язань за Угодою про асоціацію з ЄС щодо імплементації європейського законодавства з енергоефективності. За останні роки розроблено та прийнято законодавчу базу, спрямовану на реформування енергоефективності, зокрема:

- Закон України «Про енергоефективність»;
- Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу» щодо розвитку скидного енергопотенціалу».

Завдяки прийняттю зазначених Законів в Україні створюються умови для запровадження саме вискоєфективного виробництва теплової та електричної енергії, імплементуючи при цьому вимоги Директиви 2012/27/ЄС про енергоефективність.

Враховуючи зазначене та звернення ліцензіатів, пропонується удосконалити Методику формування, розрахунку та встановлення тарифів на електричну та (або) теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках, яка затверджена постановою НКРЕКП від 01.08.2017 № 991 (далі – Методика).

Департаментом енергоринку був розроблений відповідний проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на електричну та (або) теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках», що має ознаки регуляторного акта.

Пропонується внести зміни до підпункт 1 пункту 3.3 в частині визначення гран (або елек

на енергетичне вугілля для врахування в тарифах на електричну та теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках.

UB
НКРЕКП
№568-22-4-1/24 від 13.03.2024
КІС/ЕР/Ф.В.

3FAA9288358EC00304009000A3223200957AC500

Також, пропонується ввести граничний рівень коефіцієнтів ефективності використання палива при виробництві теплової енергії комбінованим способом на ТЕЦ та ТЕС, а також на газотурбінних та газопоршневих когенераційних установках.

Наказом Державного комітету України з енергозбереження від 7 травня 2001 року № 46 «Про затвердження Міжгалузевих норм витрат палива для опалювальних котлів, які експлуатуються в Україні», зареєстрованого Міністерством юстиції України 10 серпня 2001 р. за № 688/5879, затверджено Міжгалузеві норми витрат палива для опалювальних котлів, які експлуатуються в Україні. Відповідно до вищезазначеного наказу індивідуальна норма витрат палива для водогрійних котлів, що працюють на природному газі (ПТВМ – 100) з 90 % навантаженням на котел у % від номінального навантаження з терміном експлуатації 20 років, складає 163,4 кг/Гкал (0,874 – коефіцієнт ефективності використання палива).

Слід наголосити, що в Законі України «Про енергетичну ефективність» визначене поняття високоефективної КГУ:

високоефективна когенераційна установка – когенераційна установка з високим коефіцієнтом корисної дії, яка забезпечує економію первинної енергії на рівні не нижче 10 відсотків порівняно з контрольними значеннями ефективності для окремого виробництва електричної і теплової енергії, а також мала когенераційна установка та мікрокогенераційна установка, що забезпечують економію первинної енергії.

При комбінованому виробництві теплової енергії на ТЕЦ, ТЕС норма витрат палива не повинна перевищувати норми витрат палива для водогрійних котлів. В зв'язку з цим, пропонується коефіцієнт ефективності використання палива, при розрахунку та встановленню тарифів на теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях та теплових електростанціях, обмежити значенням - 0,874.

Водночас, враховуючи конструктивну відмінність та технологічну особливість виробництва електричної та теплової енергії на газотурбінних та газопоршневих когенераційних установках, пропонується коефіцієнт ефективності використання палива при розрахунку та встановленню тарифів на теплову енергію, що виробляється на таких установках, обмежити значенням - 0,777, яке визначене на підставі аналізу фактичних даних за попередні періоди.

Запропоновані проектом постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на електричну та (або) теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках» зміни створюють стимули для виробників електричної та теплової енергії здійснювати виробництво продукції в найбільш ефективному режимі, впроваджувати високоефективні технології, виконувати енергоефективні заходи, що в свою чергу дозволить знизити витрати палива на виробництво електричної та теплової енергії.

З огляду на зазначене, пропонується:

1. Схвалити проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на електричну та (або) теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках», що має ознаки регуляторного акта.

2. Оприлюднити проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на електричну та (або) теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках» на офіційному веб-сайті НКРЕКП з метою одержання зауважень і пропозицій.

Директор Департаменту енергоринку

Ілля СІДОРОВ

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про затвердження Змін до
Методики формування, розрахунку
та встановлення тарифів на
електричну та (або) теплову
енергію, що виробляється на
теплоелектроцентралях, теплових
електростанціях та когенераційних
установках

Відповідно до законів України «Про ринок природного газу», «Про ринок електричної енергії», «Про теплопостачання», «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу», «Про енергетичну ефективність» та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Зміни до Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на електричну та (або) теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках, затвердженої постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 01 серпня 2017 року № 991, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП

Валерій ТАРАСЮК

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова Національної комісії,
що здійснює державне
регулювання у сферах
енергетики та комунальних
послуг

№ _____

Зміни
до Методики формування, розрахунку та встановлення
тарифів на електричну та (або) теплову енергію, що виробляється на
теплоелектроцентралях, теплових електростанціях
та когенераційних установках

1. Підпункт 1 пункту 3.3 глави 3 викласти в такій редакції:

«1) паливо, а саме:

витрати на придбання палива та його транспортування для виробництва електричної та (або) теплової енергії, які визначаються виходячи з планованого обсягу відпуску/виробництва електричної та (або) теплової енергії відповідно до річного плану виробництва, питомих норм витрат паливно-енергетичних ресурсів, визначених, затверджених та погоджених в установленому порядку, діючих/планованих цін (тарифів) на паливно-енергетичні ресурси та послуги (витрати) з їх транспортування, тобто з урахуванням усіх планованих логістичних ланцюгів транспортування паливно-енергетичних ресурсів, калорійних еквівалентів, обсягу енергії природного газу, визначених умовами договору, сертифікатами постачальників чи даними базового періоду.

Виробники, що здійснюють діяльність з виробництва електричної та теплової енергії у комбінований спосіб, надають розроблені (переглянуті) нормативні енергетичні характеристики устаткування електростанції, у тому числі графіки вихідно-нормативних питомих витрат палива, макет розрахунку нормативних питомих витрат і економії палива на відпущену електричну і теплову енергію, які були виконані відповідно до чинних галузевих нормативних документів, а також висновки про проведену кваліфікованими організаціями в галузі енергетики експертизу здійснених розрахунків питомих витрат умовного палива енергетичного об'єкту (електростанції).

У розрахунках тарифів на відпуск електричної енергії та (або) виробництво теплової енергії ціна на енергетичне вугілля не може бути врахована вищою за середньозважену ціну вугілля, яка розраховується за формулою

$$\text{Ц} = (\text{Квіт} \cdot \text{Цвіт} + \text{Кімп} \cdot \text{Цімп}) / \text{К}, \text{ грн} / \text{т} \quad (1)$$

де Квіт – кількість вугілля вітчизняного видобутку, що передбачена для використання на планований період, т;

Кімп – кількість імпортованого вугілля, що передбачена для використання на планований період, т;

Цвіт – ціна вугілля вітчизняного видобутку на плановий період, грн/т;

Цімп – ціна імпортованого вугілля на плановий період, грн/т;

К – загальна кількість вугілля, що передбачена для використання на планований період, т.

Ціна вугілля вітчизняного видобутку розраховується за формулою

$$\text{Цвіт} = \text{Цінд} + \text{Цвіт зл}, \text{ грн} / \text{т} \quad (2)$$

де Цінд – індикативна ціна вугілля, яка визначається на підставі середніх цін ф'ючерсних котирувань, визначених згідно з даними європейської енергетичної біржі «European Energy Exchange AG», видання «Coal Trader International» компанії «Platts», видання «Argus Coal Daily International» компанії «Argus Media Ltd» чи інших джерел, на 6 наступних місяців, що йдуть за місяцем встановлення тарифів, і яка розраховується з урахуванням офіційного курсу гривні щодо іноземних валют, оприлюдненого на офіційному веб-сайті Національного банку України, грн/т;

Цвіт зл – вартість транспортування вугілля залізничним транспортом територією України, розрахована на основі даних за 12 місяців, що передують місяцю встановлення тарифів, за даними форми 4а-НКРЕКП-виробництво електричної та теплової енергії (місячна) (з урахуванням витрат на транспортування) та з урахуванням прогнозу її зростання у розрахунковому періоді, наданого акціонерним товариством «Українська залізниця», грн/т.

Ціна імпортованого вугілля розраховується за формулою

$$\text{Цімп} = \text{Цінд} + \text{Цвіт зл} + \text{Цдос зл} + \text{Цпер}, \text{ грн} / \text{т} \quad (3)$$

де Цдос зл – середньозважена ціна доставки імпортованого вугілля залізничним транспортом з портів доставки та (або) з місць видобутку вугілля до кордону України, що визначається на підставі даних, отриманих від державних органів виконавчої влади, відповідальних за моніторинг цін, або фактичних даних за попередні періоди або визначені умовами чинних договорів на постачання вугільної продукції, грн/т;

Цпер – середньозважена ціна перевантаження імпортованого вугілля, що визначається на підставі даних, отриманих від державних органів виконавчої влади, відповідальних за моніторинг цін, або фактичних даних за попередні періоди або визначені умовами чинних договорів на постачання вугільної продукції, грн/т.

Ціни на енергетичне вугілля коригуються відповідно до показників теплотворної здатності (калорійності), а також з урахуванням якісних характеристик енергетичного вугілля (вмісту сірки, золи, вологи), при цьому базовими характеристиками енергетичного вугілля вважаються: 6000 ккал/кг на робочу масу, вміст сірки – до 1 % на робочу масу, вміст золи – до 16 % на робочу масу, вміст вологи – до 14 % на робочу масу. При використанні

енергетичного вугілля з калорійністю, вищою від базової характеристики, або з вмістом сірки, нижчим від базової характеристики, коригування ціни не здійснюється.

У разі відсутності підтверджуючих матеріалів та відповідних обґрунтувань щодо вартості доставки та перевантаження імпортованого вугілля, НКРЕКП не застосовує зазначені витрати для розрахунку ціни вугілля.

Коригування ціни на енергетичне вугілля при використанні вугілля з характеристиками, що відмінні від базових, здійснюється за формулою

$$Ц^{\text{він кор.}} = Ц^{\text{він}} \cdot [1 - (Ц^{\text{cal}} + Ц^{\text{Sr}} < 1,5 \% + Ц^{\text{Sr}} > 1,5 \%), \text{ грн/т, (4)}$$

де $Ц^{\text{cal}}$ – знижка до ціни енергетичного вугілля в разі планування використання енергетичного вугілля з калорійністю, нижчою за 6000 ккал/кг на робочу масу, яка визначається за формулою

$$Ц^{\text{cal}} = 1 - Q_{\text{ir}}/6000, \%, (5)$$

де Q_{ir} – нижча робоча теплота згоряння палива, ккал/кг;

$Ц^{\text{Sr}} < 1,5 \%$ – знижка до ціни енергетичного вугілля в разі планування використання енергетичного вугілля з вмістом сірки на робочу масу від 1 % до 1,5 %, яка визначається за формулою

$$Ц^{\text{Sr}} = Sr - 1 \%, \%, (6)$$

де Sr – вміст сірки в паливі на робочу масу, %;

$Ц^{\text{Sr}} > 1,5 \%$ – знижка до ціни енергетичного вугілля в разі планування використання енергетичного вугілля з вмістом сірки на робочу масу понад 1,5 %, яка визначається за формулою

$$Ц^{\text{Sr}} = (Sr - 1 \%) + ((Sr - 1,5 \%) \cdot 10), \%. (7)$$

Вартість природного газу враховується на підставі моніторингу та аналізу цін на ринку природного газу, який здійснюється НКРЕКП, та з урахуванням індикативної вартості природного газу, а також з урахуванням обсягів та умов виконання спеціальних обов'язків, покладених Кабінетом Міністрів України на суб'єктів ринку природного газу, відповідно до Закону України «Про ринок природного газу».

У розрахунках тарифів на відпуск електричної енергії та (або) виробництво теплової енергії ціна природного газу не може бути врахована вищою за ціну природного газу, визначену на рівні імпортного паритету на 2 наступних квартали, що йдуть за місяцем кварталу, в якому встановлюються тарифи, та розраховану за формулою

$$Ц_{\text{іп}} = \{(Ц_{\text{NCG}} \times K_{\text{GCV}} \times K_{\text{євро/дол США}}) + (C_{\text{ф}} \times K_{\text{GCV}} \times K_{\text{євро/дол США}}) + (T_{\text{Вімп}} \times K_{\text{GCV}} \times K_{\text{євро/дол США}}) + T_{\text{вхГТС}}\} \times K_{\text{дол. США}}, \text{ грн за 1000 куб. м, (8)}$$

де $Ц_{\text{іп}}$ – ціна газу на рівні імпортного паритету (без урахування податку на додану вартість), грн за 1000 куб. м;

$Ц_{\text{NCG}}$ – індикативна ціна природного газу на німецькому газовому хабі (NCG), яка визначається на підставі середніх цін ф'ючерсних котирувань, визначених згідно з даними європейської енергетичної біржі «European Energy Exchange AG», видання «Platts European Gas Daily» компанії «Platts», видання «Argus European Natural Gas» компанії «Argus Media Ltd» чи інших джерел джерел, євро/МВт·год;

K_{GCV} – коефіцієнт, який відображає співвідношення одиниць енергії (МВт·год) та об'єму (1000 куб. м) і визначається відповідно до інформації, наведеної на офіційному веб-сайті оператора газотранспортної системи Словаччини компанії «Eustream, a. s.», середнє значення за 12 місяців, що передують місяцю, в якому встановлюються тарифи;

$K_{\text{євро/дол.США}}$ – курс євро до долара США, за даними агентства «Bloomberg», дол. США за 1 євро на дату встановлення тарифів;

C_{ϕ} – сумарна вартість транспортування природного газу від німецького газового хабу (NCG) до віртуальної торгової точки на території Словаччини, розрахована на підставі діючих тарифів Німеччини, Чехії та Словаччини, євро/МВт·год;

$T_{\text{Вімп}}$ – вартість транспортування природного газу від віртуальної торгової точки на території Словаччини до західного кордону України (вартість «виходу» з газотранспортної системи Словаччини), розрахована на основі діючих тарифів для пункту виходу зі Словаччини в Україну, враховуючи технологічну складову та (або) інші стягнення, запроваджені національним регулятором і діючі на дату встановлення тарифів, євро/МВт·год;

$T_{\text{вхГТС}}$ – тариф на послуги з транспортування природного газу транскордонними газопроводами для точок входу в газотранспортну систему України, установлений НКРЕКП (без урахування податку на додану вартість), дол. США/1000 куб. м;

$K_{\text{дол. США}}$ – середньозважений курс на міжбанківському ринку, оприлюднений на офіційному веб-сайті Національного банку України на дату проведення розрахунку, грн за 1 дол. США.

У разі закупівлі ліцензіатом природного газу у суб'єктів ринку природного газу, на яких постановою Кабінету Міністрів України покладені спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, у розрахунках тарифів на відпуск електричної енергії та (або) виробництво теплової енергії ціни на природний газ ураховуються на рівні, визначеному відповідною постановою Кабінету Міністрів України.

Вартість транспортування природного газу територією України враховується НКРЕКП згідно зі встановленими тарифами на послуги транспортування природного газу.

Вартість інших видів паливно-енергетичних ресурсів, що використовуються як джерела енергії, враховується відповідно до укладених договорів/контрактів на закупівлю таких паливно-енергетичних ресурсів, калькуляцій вартості зазначених паливно-енергетичних ресурсів, але не вище від цін на них, які склалися на ринку України на дату розрахунку тарифів на відпуск електричної енергії та (або) виробництво теплової енергії.

У розрахунках тарифів можуть ураховуватися ціни на паливно-енергетичні ресурси та (або) ціни на послуги (витрати) з транспортування паливно-енергетичних ресурсів, що затверджуються, встановлюються чи

оприлюднюються державними органами влади відповідно до чинного законодавства України.

За результатами моніторингу ринків у сферах енергетики та комунальних послуг, що здійснюється НКРЕКП щоквартально, НКРЕКП може прийняти рішення щодо зміни цін на паливно-енергетичні ресурси у структурі тарифів на відпуск електричної енергії та (або) виробництво теплової енергії.

При формуванні, розрахунку та встановленні тарифів на відпуск електричної та (або) виробництво теплової енергії витрати на паливо та структура використання палива (у разі використання декількох видів палива при виробництві електричної та теплової енергії) враховуються на підставі аналізу фактичних даних за попередні періоди (як правило за 5 років) виходячи з особливостей роботи генеруючого обладнання та устаткування конкретного ліцензіата, режимів роботи генеруючого обладнання та устаткування, можливості використання паливно-енергетичних ресурсів з найменшою вартістю, технічного стану чи технічної можливості роботи генеруючого обладнання та устаткування (значення максимального та мінімального навантажень котлів і турбін, характер добового графіка зміни навантаження, старіння устаткування, освоєння введеного устаткування, структура і якість спалюваного палива, температура зовнішнього повітря, температура охолоджувальної води на вході в конденсатори турбін тощо), а також інших зовнішніх факторів.

Ліцензіати, які використовують декілька видів палива при виробництві електричної та теплової енергії, при формуванні та розрахунку тарифів надають підтверджуючі матеріали щодо структури використання палива. При встановленні тарифів на відпуск електричної енергії та (або) виробництво теплової енергії структура використання палива між видами виробництва, як правило, розподіляється пропорційно витратам умовного палива на виробництво електричної енергії та на виробництво теплової енергії, але з урахуванням усіх обставин та факторів, що викладені у цьому підпункті.

У розрахунках тарифів на відпуск електричної енергії та (або) виробництво теплової енергії середньорічна питома витрата умовного палива на виробництво теплової енергії не може бути врахована вищою від значення, яке розраховується за формулою

$$b_{те} = 1/(7000 \cdot k) \cdot 10^6, \text{ кг/Гкал, (9)}$$

де 7000 – теплота згорання умовного палива, ккал/кг;

k – коефіцієнт ефективності використання палива при виробництві теплової енергії комбінованим способом, який дорівнює 0,777 – для газотурбінних та газопоршневих когенераційних установок; 0,874 – для ТЕЦ та ТЕС, враховуючи положення наказу Державного комітету України з енергозбереження від 07 травня 2001 року № 46 «Про затвердження Міжгалузевих норм витрат палива для опалювальних котлів, які експлуатуються в Україні».

2. Пункт 4.1 глави 4 доповнити двома новими підпунктами такого змісту:

«23) укладені договори/контракти на закупівлю паливно-енергетичних ресурсів, що використовуються як джерела енергії;

24) річний план виробництва, транспортування та постачання теплової енергії, надання послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води на планованій період, погоджений місцевими органами влади.».

Директор
Департаменту енергоринку

Ілля СІДОРОВ